

# Geneza form skalnych w Górach Stołowych - dzisiaj, wczoraj, a może w jeszcze dawniej?

Jurand WOJEWODA<sup>1</sup> & Barbara SCHUTTY<sup>2</sup>

<sup>1</sup> Instytut Nauk Geologicznych, Uniwersytet Wrocławski, Pl. Maksa Borna 6, Wrocław;  
e-mail: jurand.wojewoda@ing.uni.wroc.pl

<sup>2</sup> Instytut Geografii i Rozwoju Regionalnego, Uniwersytet Wrocławski, Pl. Uniwersytecki 1, e-mail:  
basia.schutty@gmail.com

Formy skalne w Górach Stołowych od zawsze wzbudzały zainteresowanie geomorfologów, geologów i artystów. Szczególnie malownicze są tzw. **labirynty skalne**, rozwinięte w stropowej części kwarcowych piaskowców Szczelińca-Skalniaka, najwyższego litosomu Gór Stołowych (Wojewoda, 2008). Wiek osadów oznaczony został na **koniak** (Jerzykiewicz 1968). Rozważany jest wiek wypiętrzenia piaskowców od **neogenu po plejstocen** (Migoń, 2008; Wojewoda 2008) i wiek form skalnych od **paleogenu po holocen** (Pulina, 1989; Migoń 2008 & 2010). Powszechnie przyjmuje się pogląd o **sufozyjno-wietrzeniowej**, lecz **uwarunkowanej strukturalnie** genezie labiryntów skalnych (Czepe, 1952; Pulina, 1989; Migoń 2008).

Analiza morfometryczna oparta na zdjęciu lidarowym i charakterystyka kształtu form skałkowych w obrębie Błędnych Skał (masyw Skalniaka) pozwalają postawić roboczą hipotezę o **hydraulicznej erozji powierzchni spękań systemu ciosowego piaskowców**. Płytkie wkopy w osadach rezydualnych labiryntu potwierdziły transport hydrauliczny osadu i tworzenie się form akumulacji typowych dla **transportu fluwialnego**. Zrekonstruowane **paleotrakty fluwialne** o dominującym transporcie ku SW i S (Fig. 1), pozostają obecnie „w zawieszaniu”, tzn. nie można ich dowiązać do żadnego sugerowanego wcześniej sposobu powstawania form skałkowych. **Zrekonstruowanym kierunkom paleotransportu odpowiada schemat paleogeograficzny przyjmowany dla okresu od oligocenu po późny miocen** (por. Suhr, 2003; Tyráček, 2001), ze wskazaniem na **późny miocen** (mesyn?).

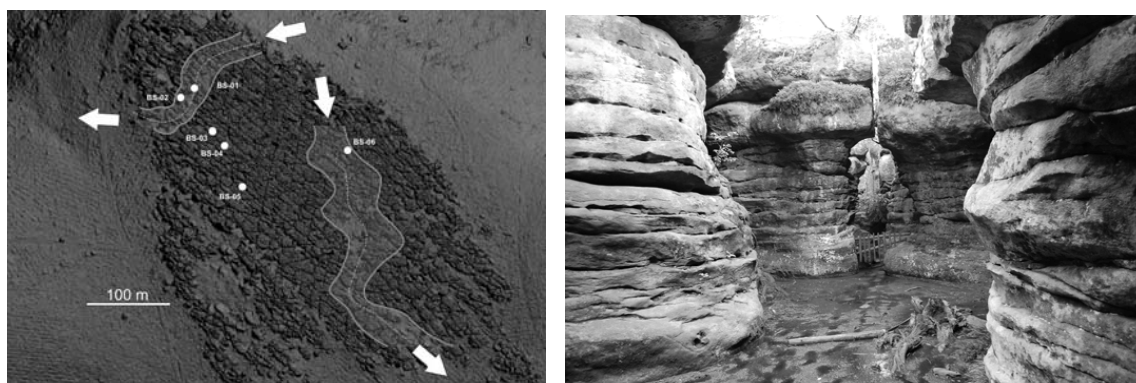


Fig. 1 Paleotrakty fluwialne i formy erozyjne w ich obrębie (Błędne Skały)

## Literatura

Czepe, Z., 1952. *Ochrona Przyrody*, 20: 236-254. Jerzykiewicz, T., 1968. *Geologia Sudetica*, 4: 409-462. Migoń, P., 2008. *Przyroda Parku Narodowego Gór Stołowych*: 49-69. Migoń, P., 2010. *Przyroda Sudetów*, 13: 263-273. Pulina, M., 1989. *Rzeźba Gór Stołowych*. 218 p. Suhr, P., 2003. *Geolines*, 15: 147-159. Tyráček, J., 2003. *Quaternary International*, 79 37-53. Wojewoda, J., 2008. *Przyroda Parku Narodowego Gór Stołowych*: 24-37.